

FYLKESMANNEN I HEDMARK OG OPPLAND

Handlingsplan for utvikling av økologisk landbruk i Innlandet 2010-2015

FYLKESMANNEN I HEDMARK
Landbruksavdelingen

Parkgt. 36 - 2317 Hamar
Telefon 62 55 10 00 – Telefaks 62 55 12 01

Rapport

Tittel: Handlingsplan for utvikling av økologisk landbruk i Innlandet 2010-2015	Rapport nr.: 3/09
	Dato: 22.12.2009
Forfatter: Margrete Nøkleby	Antall sider: 9
Prosjektansvarlig: Fylkesmannen i Hedmark og Oppland	ISSN-nr: ISSN 0802-7013
Finansiering: Fylkesmannen i Hedmark og Oppland	ISBN-nr: ISBN 978-82-92424-34-6
Sammendrag: Rådet for økologisk landbruk i Innlandet har den 3. november 2009 vedtatt "Handlingsplan for utvikling av økologisk landbruk i Innlandet 2010- 2015". Handlingsplanen har målsettinger, strategier og satsingsområder for både økologisk forbruk og produksjon. Hovedmålsetting er: 15 % av produksjonen og forbruk i Innlandet skal være økologisk innen 2020.	
4 emneord: Økologisk landbruk, handlingsplan, økologisk produksjon, økologisk forbruk	
Referanse: Nøkleby, M., 2009: Handlingsplan for utvikling av økologisk landbruk i Innlandet 2010-2015	

1	<i>Innledning</i>	4
2	<i>Bakgrunn</i>	4
3	<i>Status</i>	4
4	<i>Mål, strategier og satsingsområder</i>	8
5	<i>Organisering av arbeidet</i>	9

1 Innledning

Hedmark og Oppland har gode forutsetninger for å drive økologisk. Det er et godt fagmiljø med Bioforsk, Høgskolen i Hedmark, landbruksrådgivningen, landbrukskontorene og landbruksskolene som bidrar til å holde et høyt faglig nivå og spre kunnskap om økologisk landbruk.

Innlandet var tidlig ute med egen forsøksring innen økologisk landbruk på 80-tallet. Innlandet er som et Norge i miniatyr med stor variasjon i naturgrunnlag og klima. Vår styrke er den varierte bruksstrukturen som er så viktig innen økologisk landbruk mht. muligheter for vekstskifte og næringstilgang. En utfordring blir å utnytte dette til fordel for en økt økologisk produksjon og forbruk.

2 Bakgrunn

I Landbruks- og matdepartementets (LMD) strategi for næringsutvikling 2007-2009, "Ta landet i bruk!" er det satt en målsetting om 15 % av matproduksjon og matforbruket skal være økologisk. I regjeringens politiske plattform, Soria Moria II- erklæringen, har regjeringen forlenget fristen for denne målsettingen til 2020.

Hedmark og Oppland har i sine regionale næringsstrategier gitt føringer om at økologisk landbruk skal prioriteres ved tildeling av BU-midler.

Landbruks- og matdepartementet (LMD) la den 20.01.09 frem handlingsplan for å nå målet om 15 % økologisk produksjon og forbruk, "Økonomisk, agronomisk – økologisk!". Handlingsplanen inneholder strategier, veivalg og tiltak for å nå målet om 15 % produksjon og forbruk.

Hedmark og Oppland har siden 2001 hatt felles handlingsplan for økologisk landbruk, den bygger opp under målsetninger fra nasjonale handlingsplaner og strategier. Hedmark og Oppland er to fylker med relativt like muligheter og utfordringer. Flere viktige aktører (medlemsorganisasjoner, samvirke organisasjoner, kantiner og helseinstitusjoner) dekker begge fylker, som for eksempel Oikos Innlandet, Felleskjøpet Agri, TINE Øst, Nortura/ Hed-Opp, Gartnerhallen Mjøsen, Mjøsgrønt AS, kantiner og Sykehuset Innlandet.

Fylkesmannsembetene har hatt et godt samarbeid om økologisk landbruk i disse årene. Vi ønsker derfor å bygge videre på dette samarbeidet med en felles handlingsplan mot 2015.

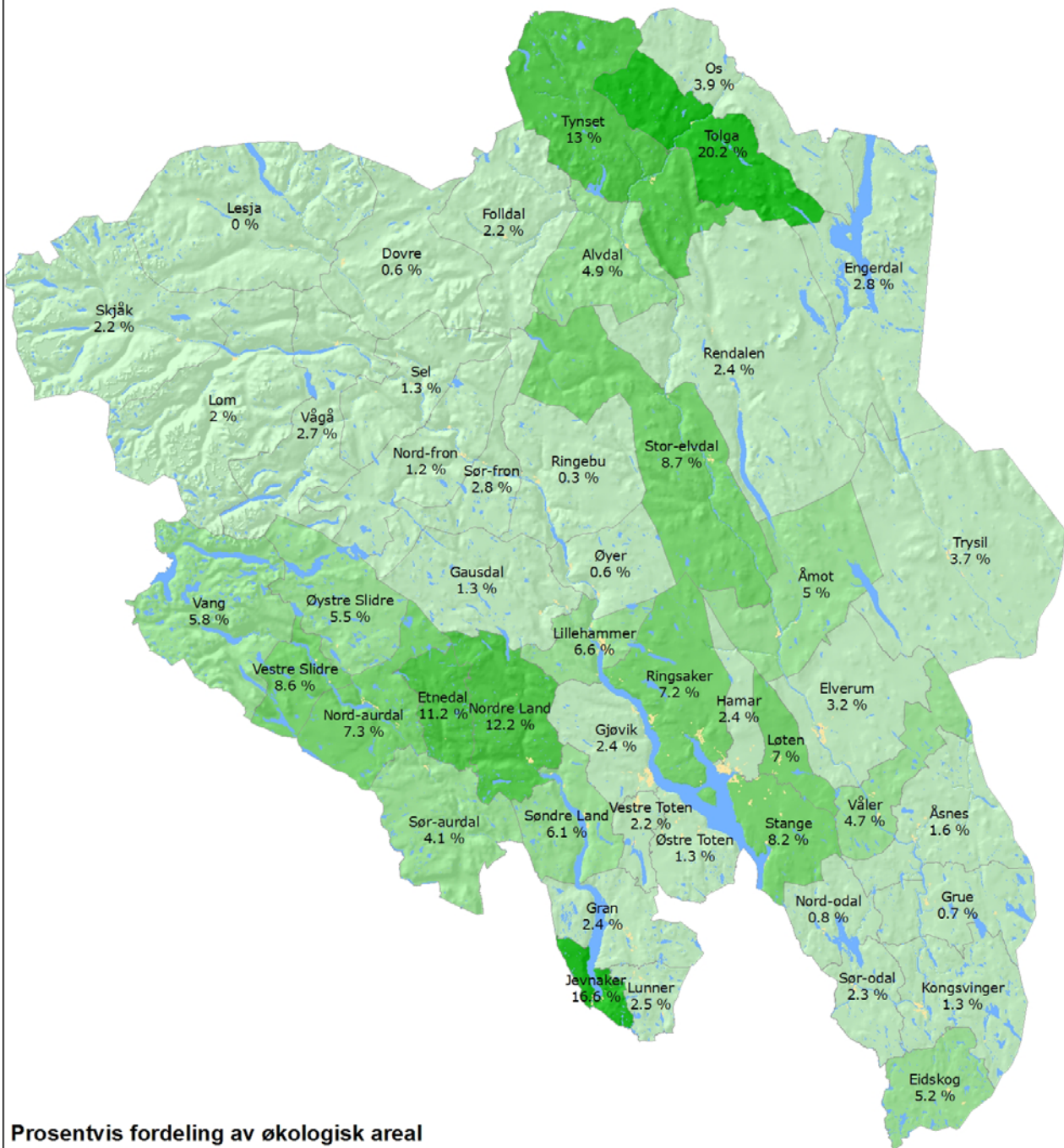
Fylkesmannen har en viktig rolle som pådriver for utvikling av økologisk landbruk. Mål og strategier i handlingsplanen for økologisk landbruk i Innlandet bygger opp under målsettingene i den nasjonale handlingsplanen.

3 Status

Det er utarbeidet utfyllende beskrivelse av situasjon og måloppnåelse i forhold til "Handlingsplan for økologisk landbruk i Hedmark og Oppland 2006-2007" i Stratusrapport, mars 2009 og stratusrapporter til "Fellesløft for økologisk matkorn", april 09.

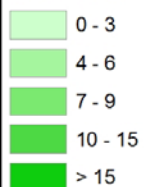
Det er stor forskjell mellom kommunene. Jevnaker og Tolga har over 15 % økologisk areal, mange kommuner har et godt økologisk miljø og har gode muligheter til å nå de nasjonale målsettingene, mens mange kommuner har langt igjen før målsettingen er nådd.

Økologisk produksjon i Hedmark og Oppland

Prosentvis fordeling av økologisk areal

Andel i 2008

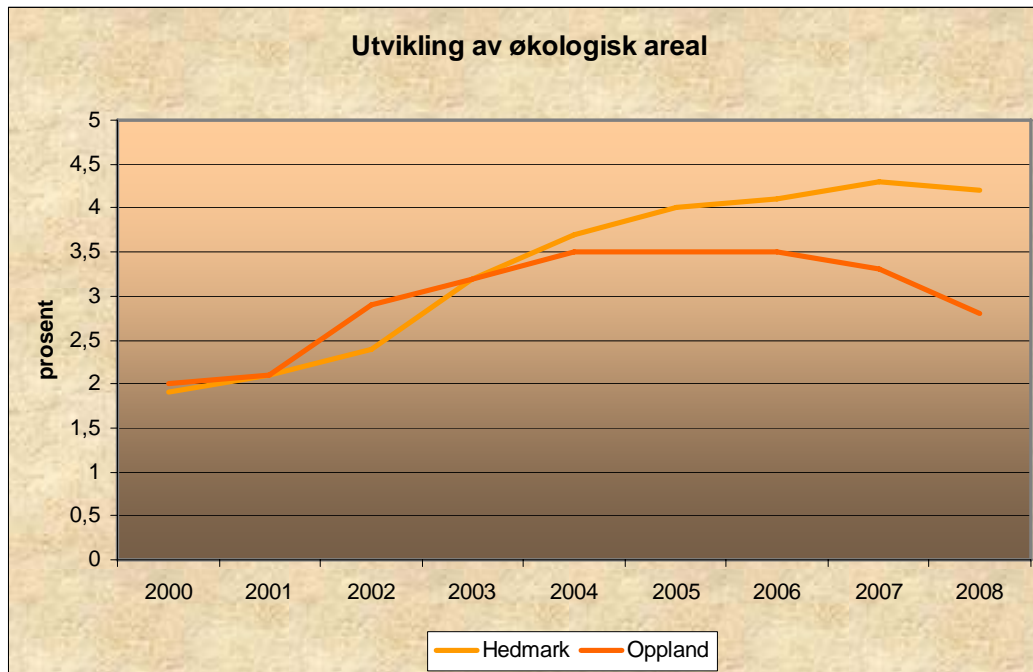
Kilde: LMD 2009

Produksjon: Utarbeidet av Fylkesmannen i Hedmark, juli 2009

Kartdata: Norge digitalt

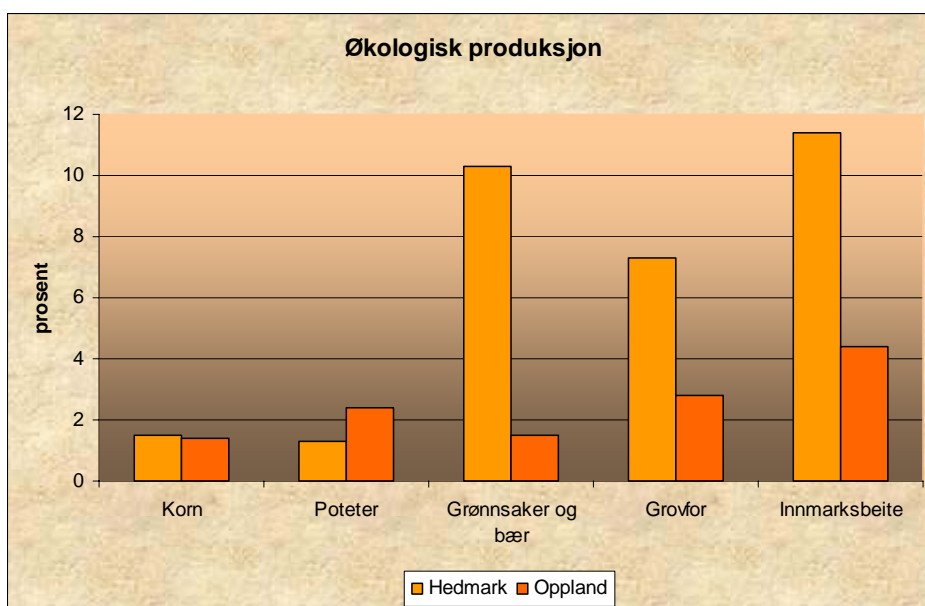
Figur 1 viser % økologisk areal i ulike kommuner i Hedmark og Oppland i 2008. Kilde: LMD, 2009

Det økologiske arealet har stagnert eller gått tilbake de siste årene. Stagnasjonen i Oppland skyldes bl.a. at Oppland var utenfor klyngeområdene for melkeproduksjon fram til klyngene ble opphevet 1. januar 2008. Tine la opp til at de bare hentet økologisk melk innenfor disse "øko-klyngene". Bare bønder som produserer innenfor disse klyngene fikk mer betalt for økologisk melk.

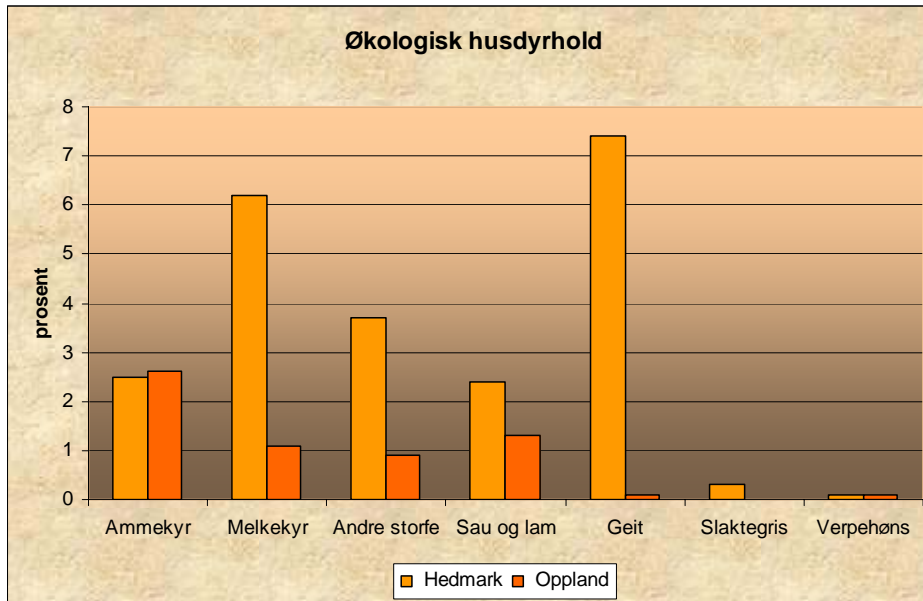
Figur 2 viser utvikling av økologisk areal i Hedmark og Oppland fra år 2000 til 2008. Kilde SLF, 2008

Det er stor forskjell på hvor stor andel økologisk det er innen de ulike produksjonene i Innlandsfylkene. Grønnsaker, grovfor og innmarksbeite skiller seg positivt ut i Hedmark. Oppland er det høyest %-andel for innmarksbeite, grovfor og potet.

Figur 3 viser andelen areal av økologisk av korn, poteter, grønnsaker og bær, grovfor og innmarksbeite i Hedmark og Oppland. Kilde: SLF, 2008

Det er de grovforbaserte husdyrslagene som dominerer i den økologiske produksjonen i Innlandet. På grunn av at Oppland tidligere var utenfor klyngene for økologisk melkeproduksjon har dette fylket har hatt en svak utvikling i økologisk melkeproduksjon. Det er store variasjoner mellom dyreslag i både Hedmark og Oppland.

Figur 4 viser andelen (% av antall dyr) av økologisk husdyrproduksjon i Hedmark og Oppland. Klippe SLF, 2008

4 Mål, strategier og satsingsområder

Mål:

15 % av produksjonen og forbruk i Innlandet skal være økologisk innen 2020.

Strategier:

- 1. De ulike regioners produksjonsfortrinn skal utnyttes ved å satse spesielt på:**
 - Korn på Hadeland, Hedmarken og Solør
 - Potet- og grønnsaksproduksjon Østre Toten og på Hedmarken og settepotetproduksjon i Valdres og Nord-Østerdal.
 - Melk og kjøttproduksjonen i Nord Østerdal, Hedmarken, Valdres og Vestoppland.
 - Sauehold Nord Østerdal, Gudbrandsdalen og Valdres
- 2. Fylkesmannen skal være pådriver for økt satsing på økt forbruk av økologiske matvarer.**
- 3. Søknader om BU-midler til økologiske prosjekter gis prioritet i næringsstrategier for Hedmark og Oppland.**

Satsingsområder:

Tiltak for å beholde etablerte øko-produsenter og rekruttere nye øko-produsenter:

- Kompetanseheving
- Nettverksbygging
- Veiledning
- Få frem økonomiske kalkyler

Informasjon og bevisstgjøring av allmennheten:

- Utarbeidelse av informasjonsmateriale

Bidra til å løse agronomiske utfordringer:

- f.eks næringskilder, ugras, sykdommer og skadedyr

Korn:

- Bidra til økt næringstilgang i kornproduksjon ved å stimulere til samarbeidsmodeller for utveksling av husdyrgjødsel
- Dokumentere effekt av fangvekster/ etterkulturer

Grøntproduksjon og poteter:

- Bidra til bedre vekstskifte ved å stimulere til samarbeidsmodeller for jordleie ("jordbank")
- Bidra til økt potetproduksjon ved å støtte opp under tiltak for å produsere sjukdomsfrie settepoteter

Melk og storfe

- Etablere framføringsenheter for økologiske okser
- Økt kjøttproduksjon hos økologiske mjølkeprodusenter
- Rasjonelle og kostnadseffektive bygningsløsninger for økologisk mjølkeproduksjon og storfekjøttproduksjon

Sau

- Bedre utnyttelse av grovforarealene for å øke avlinga
- Rasjonelle og kostnadseffektive bygningsløsninger for sau

Forbruk/ omsetning

- Kantiner
- Helsevesen
- Bruke erfaringer fra Økoløft-prosjektene og andre markeds/ forbruksprosjekter for å bidra til økt salg av økologiske produkter.
- Tilrettelegging for aktiviteter som bidrar til å spre informasjon om økologisk landbruk og fremmer salg av økologiske produkter lokalt og regionalt.

5 Organisering av arbeidet

Rådet for økologisk landbruk i Innlandet består av:

- Hedmark Bondelag
- Oppland Bondelag
- Hedmark Bonde- og småbrukerlag
- Oppland Bonde- og småbrukerlag
- Oikos Innlandet
- Fylkesmannen i Oppland
- Fylkesmannen i Hedmark

Det er ønskelig at de som oppnevnes sitter i styret for sitt lag. Fylkesmennene har sekretariatsansvar. Sekretærene for faggruppene møter i rådet.

Retningslinjer for rådet:

- Mandatet er å være rådgivende i forhold til gjennomføring av handlingsplan og andre satsinger på økologisk landbruk i regi av Fylkesmennene
- Påse at tiltak blir gjennomført i tråd med handlingsplanen og de årlige tiltaksplanene
- Komme med innspill til tiltaksplanene
- Drøfte prinsipper for bruk av regionale midler til oppfølging av handlingsplanen
- Fastsette oppgaver for og hvem som skal være representert i faggruppene
- Bidra til rullering av handlingsplanen

Rådet for økologisk landbruk oppnevner følgende faggrupper:

- Korn
- Melk og kjøtt
- Grøntproduksjon

Fylkesmannen har sekretariatsansvar.

Retningslinjer for faggruppene:

- Være pådrivere for gjennomføring av handlingsplan og de årlige tiltaksplanene
- Gi faglige innspill til rådet og ulike prosjekter